

בית מדרש בשבילי המועד

גיליון שבועי לתלמידי בוגרי וידידי ישיבת מיר

253

חג השבועות תשע"ז

Baltimore, MD	8:07
Brooklyn, NY	8:01
Chicago, IL	7:57
Johannesburg, S. Africa	5:05
Lakewood/Deal, NJ	8:00
London, UK	8:51
Los Angeles, CA	7:40
Manchester, UK	9:07
Monsey, NY	8:03
Montreal, Quebec	8:16
Toronto, Ontario	8:33
Yerushalayim	7:03
Zurich, Switzerland	8:54

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

מעשה בועז ותרומה שבועות

אמר בועז לנערו וגם של תשלו לה מן הצבתים ועזבתם ולא תגערו בה. וצ"ב הכפילות מה הוסיף לומר ועזבתם ולא תגערו בה. וראיתי בשם שמחת הרגל מהחיד"א שכתב דבאמת קשה שבועז אמר להם להניח יותר בשבילה, שהרי בזה מכשילה בטבל שלא תפריש תרומות ומעשרות כי היא חושבת שלוקטת לקט או שחכה שפטור ממעשרות כמפורש בתרומות פ"א מ"ה וברמב"ם פ"ב מתרומות ה"ט וכמו שדרשו בספרי דכתיב (דברים י"ד כ"ט) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יצא זה שיש לו חלק ונחלה עמך שהאם הוא לוי עני נוטל מתנות עניים. ולכן אמר ועזבתם את התבואה שיעשו אותו הפקר ופטור מתרומ' כרמב"ם פ"ב מתרומות ה"א, ולכן ולא תגערו בה - בתבואה אפי' יקח אותו איש אחר כיון שהוא הפקר, ולא רק שהוא נותן לה רשות לאכול משלו. והוסיפו דאע"ג דיכול בועז להפריש משלו על שלה מ"מ הוי שלא מן המוקף ולכן עדיף שהוא מפקיר לגמרי.

וכע"ז ברש"ש פאה פ"ה מ"א.

וע"ע בס' שלמי תורה שכתב דדין הפקר בזה (לפי החיד"א ורש"ש) לא הוי ברירה ד"ל שהפקיר לאחר זמן. אך בדין הפקר לאחר זמן הביא מקצות ר"ס רנ"ח דהפקר לאח"ז מהני והקשה מזה על הירושלמי, ובאור גדול מ"א י"ג כתב ליישב קו' הקצות ד"ל דהפקר לאח"ז לא מהני דכלתה דיבורו. והביאו דמפורש בתוס' ב"ק ס"ט ע"א בד"ה כל דמהני הפקר לאח"ז כמ"ש הקצות. וכתב שם דאולי אמר לנערים דאחר שיפול אז יפקירו, אך דן בזה אי מהני הפקר ע"י שליח והביא מבי' סוסי' תל"ד דפשיטא ליה דלא מהני, אך הביא חולקים. ולא עיינתי כעת.

ובעיקר הקו' שמכשיל אותה לחשוב שפטור מתרומ' משום לקט, תי' פרקי שנה על פי מה שהקשה הר"ש אמאי צריך פסוק לפטור פאה מתרומ' והרי בלא"ה פטור משום לקוח לשיטות דלקוח לפני מירוח פטור, ות"י הר"ש פ"ק דפאה דהר"א כיון שיש לו זכות בפאה לכן אינו לקוח וחייב בתרומ'." ולפ"ז כאן שהניח לה בועז ליקח הרי יש לה פטור של לקוח. וא"צ למה שכתב החיד"א שהפקיר לכל אלא שנתן לה וגם בזה פטורה משום לקוח. ובדברי הר"ש אמב"ל.

ולכא' י"ל עוד טעם דפטורה מה"ת כי הלא אח"כ נתנה חלק לנעמי וא"כ מה שנתנה לנעמי הר"ל פטור משום לקוח, וגם רות עצמה אין לה חיוב להפריש לפני שנתן לנעמי כי יש לו הפטור של מירוח ע"מ למכור כמפורש ברמב"ם פ"ב ממעשר ה"א. ואולי גם חלק שלה פטור לפי מה שכתב בדרך אמונה פ"ב ממעשר בציון ההלכה קסט"ז דאזלינן בתר רובא, והביא מקור מחז"א דמאי ז' י"ז. ואפילו נימא דזכתה מעיקרא לעצמה וגם לנעמי וא"כ לא היה מירוח ע"מ למכור וגם לא היה מתנה אחר מירוח, מ"מ יש לפטור משום שהם שותפים והר"ל כלקוחות ולכן פטורים אחר המירוח.

הערות ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו ברצון במייל
bishvileihalacha@themir.org

אלא שאין אנו מכירים באהבה ובחיבה הטמונים בנתינת "אלה המשפטים", כמה שמחה צריכה להיות לנו שזכינו להיות העם הנבחר, וע"ז אנו מברכים בברכת השחר "שלא עשני גוי", בגלל שזכינו לקבל את "ואלה המשפטים".

ביאור הענין, עלינו לדעת כי טועים אנו בהבנת מדרגת "אדם" וצלם אלוקים. אנו סבורים שאדם הוא מי שיש בו מעט חכמה יתר על הבעלי חיים ויועד לבטא מחשבתו בפיו, ומתנהג על פי כללים הנראים בעיניו כנכונים ומושכלים, ומי שמוסיף חכמה ודעת ומגיע למעלות ומדרגות הרי הוסיף ושיבח את מעלת "המדבר" שבו. אך באמת זו טעות, האמת היא שהאדם נברא בשלימות שאין למעלה ממנה, וכל המעלות והשלימות ששייך להגיע אליהם הכל כלול בו, כמשי"נ באברהם שלמד תורה מעצמו, וכל מי שחסר לו בשלימות הרי זה מפני שגירע וקלקל ממדרגת האדם.

ומה שנתן לנו הקב"ה את "ואלה המשפטים", זה רק מגודל אהבתו כדי להקל עלינו בעצות ובדרכים הללו לזכות ולהגיע לשלמות האדם, אליה היה צריך להגיע מעצמו.

מין המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל

"איך אפשר לישון בערב חג מתן תורתינו". בליל שבועות עצמו למד כמנהג ישראל כל הלילה ולא ישן מאומה. במהלך יו"ט עצמו גם כן לא הלך לישון, באומרו: "איך שייך לישון ביום הגדול של קבלת התורה". א"כ לפחות עכשיו, במוצאי יום טוב, סברה הרבנית שילך לישון.

אך כיון שראתה שהגיעה ע"פ בקשת מרן רה"י, הכניסה הרבנית את ר' יהודה אליהו והודיעה לרה"י על בואו. מיד כששמע מרן זצ"ל שהחברותא הגיע, התיישב ללמוד. אולם מחמת תשישותו הרבה נרדם כעבור כמה דקות.

ניתן היה לראות בחוש את האהבה העזה לתורה הקד' ואת מעלת היום הקדוש בעיני רבינו, שלמרות תשישותו הרבה עמל בתורה הקד' עד כלות הכוחות ממש.

ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שפר חזק מאד ויחדר כל העם אשר במחנה (שמות יט טז)

רש"י: מלמד שהקדים על ידם מה שאין דרך בשר ודם לעשות כן שיהא רב ממתין לתלמיד.

מבואר גודל האהבה והחיבה שהיה במעמד הר סיני עד שהקדים הקב"ה וכביכול המתין לכלל ישראל שיבואו לקבל את התורה.

כיו"ב נראה בדברי המכילתא "מלמד שהשכינה יצאה לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה, וזה שאמר (דברים לג ב) ה' מסיני בא ולא נאמר לסיני בא". והיינו דאמרינן בתפילה "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת", שנתנית התורה והמצוות ואופן נתינתם הם ראייה לגודל אהבת ה' לישראל.

והנה לאחר מעמד הר סיני ממשיכה התורה ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא א), וצ"ב: הרי משפט מהותו דין ועונש, ומדוע זה נסמך מיד לאחר גילוי אהבת ה' לישראל.

חג השבועות של ר' נתן צבי

הרה"ג רבי יהודה אליהו זכה ללמוד במשך כמה שנים עם מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל בסדר שלישי.

שנה אחת לפני חג השבועות, ביקש ממנו מרן רה"י זצוק"ל שיבוא ללמוד איתו בליל חג השבועות וגם למחרת במוצאי יו"ט.

בליל חג השבועות למד עם רבינו במשך כל הלילה. במוצאי החג כאשר דפק בבית רבינו, פתחה הרבנית והתפלאה מאוד לראותו, היא לא הבינה את כוונת בואו במוצאי יו"ט. ר' יהודה אליהו סיפר לה שרבינו ביקש שיבוא גם הלילה ללמוד. אולם הרבנית התפלאה, שכן בערב חג השבועות במשך כל היום לא הלך רבינו לישון, באומרו:

דברי רבותינו

דברי הימים

ממלכת כהנים

תכלית מתן תורה

קודם מתן תורה אמר הקב"ה למשה (שמות יט-ו); כה תאמר לבית יעקב ותדבר לבני ישראל - ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. ופירש הספורנו: ובזה תהיו לי סגולה, כי תהיו ממלכת כהנים להבין ולהורות לכל המין האנושי לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד וכו', וכאמרו "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" (דברים ד-לה). - פירש רש"י:

כשנתן הקב"ה את התורה פתח להם שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים, כך קרע את התחתונים וראו שהוא יחיד, לכך נאמר אתה הראת לדעת.

זו היתה ההקדמה והתנאי לקבלת התורה, כי זו תכלית ומטרת כל התורה, להכיר את בורא העולם שאין עוד מלבדו, כמו שאמר הגר"א (משלי כב-ט) כי עיקר נתינת התורה לישראל הוא כדי שישיתמו בטחונם בה'. וזהו בטחון - "אין עוד מלבדו". להכיר שאין כח בעולם שיכול לתת דבר מה, זולתי הקב"ה בעצמו [ועי' נפה"ח ג-ב].

וזהו 'ממלכת כהנים', שיורו לכל עמי תבל, כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו. וזהו ענין המלכות שיש לכל אחד מישראל, שהוא המנהיג והקברניט בעולם להודיע דרכי ה'.

גוי קדוש

"וגוי קדוש" - פירש הספורנו:

כמו שיהיה הענין לעת"ל, כאמרו והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, ואמרו חז"ל (סנהדרין צב). מה קדוש לעולם קיים אף הם לעולם קיימים".

ואף שדבר זה פירושו חז"ל; קדושים תהיו - פרושים תהיו, צ"ל שהן הדברים, כי פרושים היינו מורמים מן החומר, והקדוש הוא רוחני, והרוחני הוא נצחי, כי הוא חלק אלק ממעל, כמו שאמרו בגמ' "מה קדוש קיים לעולם אף הם לעולם קיימים", וכמו שאמר הכתוב (קהלת יב-ז) "וישוב העפר על הארץ כשהיה, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה".

וכדי להיות "ממלכת כהנים" - להבין ולהורות לכל המין האנושי לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, עלינו להיות תחילה "גוי קדוש" - להתרחק מן החומר ולהתקרב ולדבק נפשנו לרצון ה', אז נוכל להורות לכל המין האנושי כי הכל הבל הבלים "ואין עוד מלבדו".

נזר אלקיו על ראשו

והוא הכתוב בפרשתנו "איש כי יפליא לנדור נזר נזיר להזיר לה', קדוש יהיה, כי נזר אלקיו על ראשו", ופירש הראב"ע כי השם "נזיר" הוא לשון כתר - "כי כל בני אדם עבדי תאות העולם, והמלך באמת שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו, כל מי שהוא חפשי מן התאות". והיינו שכיון שפרש מתאות העולם ומן היין "המשחית את הדעת ועבודת ה'" הריהו קדוש, חייו נעשים רוחניים ונצחיים, ולכן הוא מלך ומנהיג לכל המין האנושי, כי עליו להורות את כל העולם לקרוא בשם ה' ולידבק בו.

המכיר את בורא עולם ומקדיש חייו לעבודתו, כלומר שמקדש את כל מעשיו לה', הרי הוא נקרא קדוש ודבוק במקור החיים, ולכן הוא חי וקיים לעולם, והוא ראוי להורות לכל המין האנושי כי אין עוד מלבדו, הוא המלך על העולם שהם "עבדי תאות העולם", "והוא המלך באמת וכתר מלכות בראשו על כי הוא חפשי מן התאות".

תכלית נתינת התורה

זוהי תכלית קבלת התורה, להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש", להתרומם ולפרוש מן החומר, ולידבק במלך הקדוש ב"ה, להכיר כי הוא המציאות ואין זולתו מציאות כלל, ובלא כחו ורצונו אין מציאות כלל וכלל.

וזהו שכתב הרמב"ן (ס"פ בא) "שאינו לאדם חלק בתורת משה, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ברבים בן ביחיד אלא אם יעשה המצוה יצליחנו שכרו ואם יעבור עליהם יכרינתו ענשו, הכל בגזרת עליון".

זה חלקנו בתורת משה, להאמין שאין כח בעולם ואין תנועה ללא גזרת עליון, כי "עיקר נתינת התורה לישראל הוא כדי שישיתמו בטחונם בה', כדכתיב "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל וגו' למען ידעו דור אחרון בנים יולדו וישיתמו באלקים כסלם".

כי התורה ניתנה לישראל למען יהיו "ממלכת כהנים וגוי קדוש", לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, ואין לבטוח אך ורק בו ית', כי מלבדו הכל שוא ושקר והכל אלילים אשר כרות יכרתו, והאלילים כליל יחלופו, ואילו הוא ית' הוא מלך חי וקיים.

החכם והאוייל

ומי שאינו מכיר כי הכל בגזרת עליון, הריהו כסיל ובער ובחושך ילך ובחושך שמו יכוסה.

ואמר ר' יוחנן משום רשב"י (סנהדרין קג):

מאי דכתיב "איש חכם נשפט את איש אוייל

ורגז ושחק ואין נחת" (משלי כט-ט), אמר הקב"ה, כעסתי על אחז ונתתיו ביד מלכי דמשק, זיבח וקיטר לאלהיהם, שנאמר וזיבח לאלהי דמשק המכים בו, ויאמר כי אלהי מלכי ארם הם מעזרים אותם להם, אזבח ויעזרוני, והם היו לו להכשילו ולכל ישראל, שחקתי עם אמציה ונתתי מלכי אדום בידו, הביא אלהיהם והשתחוה להם, שנאמר ויהי אחרי בא אמציה מהכות את אדומים, ויבא את אלהי בני שער, ויעמידם לו לאלהים, ולפניהם ישתחוה ולהם יקטר.

וזהו אוייל אשר אינו מרגיש בהנהגת ה' אתו, וכמו שמבאר המהרש"א שם:

ענין סכלותם, לפי שכבר ראה אחז בצרתו יותר מכל מלכי יהודה שהיו לפניו, שלא היו בהן עובדי ע"ז כמותו, והיה לו ללמוד, שבשביל שהיה עובד ע"ז באה לו הצרה, וכתוב בו בעת הצר לו ויוסף למעול בה', וכן להיפך אמציה, עשה הישר בעיני ה' והצליח במעשיו וכו' והיה לו ללמוד שבשביל שהוא אינו עובד ע"ז הוא מצליח, וכתוב ביה בהצלחתו מהכות את אדום ויבא וגו'.

זהו אוייל, אשר רואה את ההשגחה הפרטית הנוהגת בו, אם בשחוק בפנים שוחקות, אם בפנים זעומות, ואוטם אזניו ועוצם עיניו ונשאר בכסילותו ובערותו לעבוד אלילים אשר הם הבל וריק, לא כן החכם אשר עיניו בראשו רואה בעליל כי ה' הוא האלקים ואין עוד מלבדו, ואין כח בעולם בלתי רצונו ית'.

וכשנוהגים בו פנים שוחקות, הריהו מודה ומשבח להקב"ה ומתחזק בעבודתו, וכשרואה פנים זעומות ומקבל יסורים, הריהו חוזר בתשובה שלמה ומבקש רחמים על עצמו, ומפייס את בוראו שחטא לו, ומקבל על עצמו שלא יחטא עוד.

זוהי האמונה האמיתית, לראות בכל צעד ושעל ובכל אשר יקרה את האדם, לא מקרה, אלא הכל בחשבון ובסדר נפלא ובדיוק מדוקדק עד להפליא, וזו ההכרה שאין עוד מלבדו, וזה כל האדם ובשבילו נברא העולם, בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית, וכל התורה לתכלית זו "וישיתמו באלקים כסלם" ולא בשום גורם וסיבה אחרת, כי אין עוד מלבדו, והוא הוא שנאמר עליו ונתקיים בו המקרא "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" - "מה קדוש קיים לעולם אף הם לעולם קיימים".

יה"ר שיהא חלקנו עמהם, ותן חלקנו בתורתך - להאמין שהכל בגזרת עליון "ואין עוד מלבדו".

הכנה למתן תורה

עץ מאכל. תלמידי חכמים הם נוטעים עץ חיים למחזיקים בה.

כתוב בפסוק "אל תקרי בניך אלא בוניך" מכאן שת"ח נקראים בנאים. בנין הוא דבר דומם אבל יש עוד בחינה של ת"ח שהוא נוטע דבר שצומח ומגדל פירות, וזהו וחיי עולם נטע בתוכינו, זה המהות של תורה, וע"ז אומרים חז"ל "בני אם תקח אמרי ומצוותי תצפון איתך" אם יש לך זכות קח אמרי אמר הקב"ה למשה אמור לישראל בני, עיסקו בתורה ואין אתם מתייראים משום אומה.

אמר רבינא אם נכשל אדם בעבירה שיש לו חיוב מיתה בידי שמים, מה יעשה ויחיה, אם היה למוד לקרוא דף אחד קורא שני דפים ואם היה למוד לקרוא פרק אחד יקרא שני פרקים, זהו שאנו אומרים שהתורה מגינה ומצילה.

לפני מתן תורה נאמר בפ' יתרו "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים וכו'". אומר רש"י "ועתה", אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות, ולכן מיד עם ישראל קבל על עצמו נעשה ונשמע, מכאן רואים שהכל תלוי בקבלה, שאם האדם מקבל על עצמו אז ההתחלה יותר קלה.

מובא בילקוט תרמ"ג פסוק מהנביא ישעיהו מ"א "הן אתם מאין, ופעלכם מאפע, תועבה יבחר בכם" הן - אחת, אתם - יחידים, מאין - מכל הגוים שהם כאין כנגדו, "ופעלכם מאפע" - אמר ר' לוי כל פעולות טובות שעתיד הקב"ה לעשות לישראל אינו אלא בשביל פעיה אחת שפעו לפניו בהר סיני ואמרו "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע".

לאדם וגו' יכול אף בעמלו של תורה משמע, חזרו ואמרו אילו אמר בכל עמל ושתק היינו אומרים אף עמל של תורה, אבל אינו אומר אלא בכל עמלו של אדם בעמלו אינו מועיל אבל עמל של תורה מועיל, אמר ר' לוי כל מה שהבריות מגדלים בתורה ומצוות ומעשים טובים בעוה"ז דין שהקב"ה מזריח להם את השמש.

במדרש רבה ויקרא ל"א "ולקחתם לכם ביום הראשון", בגמ' איתא לכם משלכם, ואילו במדרש לכם בשבילכם, ר' אבא בר כהנא פתח "קחו מוסרי ואל כסף" שאדם צריך לקחת לעצמו מוסר ואל לו לחפש כסף.

כתוב בנביא ישעיהו "למה תשקלו כסף בלא לחם" למה אתם שוקלים כסף לפני עשיו, כלומר - למה אתם שוקלים ונותנים כסף לעשיו, משום "לא לחם" על שלא שבעתם מלחמה של תורה, "ויגיעכם בלא לשבעה" למה אתם יגעים ואומות העולם שבעים, על שלא שבעתם מיינה של תורה, נאמר כאן שהתורה זה לחם ויין.

עוד במדרש רבה ויקרא כ"ה ג' "כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל", ר' יהודה בר סימון פתח "אחרי ה' אלוקיכם תלכו" וכי אפשר לבשר ודם להלוך אחר הקב"ה וכו', אלא מתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחילה, דכתיב "ויטע ה' אלוקים גן בעדן", אף אתם שנכנסים לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחילה, הדא הוא דכתיב כי תבואו אל הארץ.

עוד שם כ"ה א' "וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל", הדא הוא דכתיב "עץ חיים היא למחזיקים בה" מה כתוב כאן, שגם עמל התורה נקרא נטיעה, ונטיעה זו צריכים לנטוע כשבאים לארץ כמו נטיעת

אנחנו מצווים לספור את הימים לקראת מתן תורה, בר"ן שלהי פסחים כתב, וז"ל, ורוב המפרשים מסכימים דספירת העומר בזמן הזה אינה אלא מדרבנן בעלמא זכר למקדש, ובהגדה גם אמרו בשעה שאמר להם משה לישראל במצרים "תעבדו את האלוקים על ההר הזה" אמרו ישראל למשה רבינו, אימתי עבודה זו, אמר להם בסוף חמישים יום, והיו מונים כל אחד לעצמו את הימים מכאן קבעו חכמים להיות מונין את ספירת העומר בזמן הזה, מחשבים חמישים יום לשמחת התורה כמו שמנו ישראל באותו זמן, אבל הרמב"ם כתב בפרק ח' הל' תמידים ומוספים שמצוה זו של ספירת העומר מוטלת על כל איש ישראל בכל מקום ובכל זמן, ומשמע לי דסבירא ליה דבזמן הזה הספירה מדאורייתא, עכ"ל.

בחינוך כתב במצוה ש"ו משרשי המצוה על צד הפשט, לפי שעיקרן של ישראל אינו אלא התורה ומפני התורה נבראו שמים וארץ כמש"כ "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת", והיא עיקר הסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו את התורה מסיני וכו', ומפני כך נצטוונו לספור ממחרת הפסח עד יום מתן תורה להראות בנפשנו את החפץ הגדול אל היום הנכבד וכו'.

כתוב במדרש רבה ויקרא על הפסוק "והבאתם את עומר וגו'" הדא הוא דכתיב "מה יתרון לאדם בכל עמלו" דהיינו שבכל עמל שאדם עמל בעוה"ז שזורע וקוצר אין בזה יתרון, רק המצוה שאדם מביא את עומר התנופה זהו היתרון מכל העמל, ר' ישמעאל בר נחמני אומר בקשו לגנוז ספר קהלת וכו' אמרו כך היה שלמה צריך לומר מה יתרון

אוחז במאימתי בברכות ואני אוחז בעוקצין לך לדכוותך לאדם ברמה שלך ולא השנהו, "עושה כולם ה" מי שעשה לזה חכם יכול לעשות לזה טיפש ואת הטיפש יעשה חכם.

הקב"ה יזכה אותנו להתכונן למתן תורה עם הקבלה הנכונה, שנקבל עלינו להספיק ידיעות בש"ס, ושתורתינו תהיה קבע ומלאכתנו עראי, ושנלמד להעריך ולכבד ולהתייעץ עם זולתנו, וכן להשכיל לעזור לחברינו, ועי"ז נזכה ל"אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה", נאמר בחז"ל שבתהילים ישנם עשרים ושנים "אשרי", ורק כאן נאמר שכרו "שביום רעה ימלטהו ה", דהיינו מדין גיהנום.

תלמידי, ידידי אהובי, אלו דרכי ישיבתנו הק' בזה התחננו, ובזה נחנך את הדורות הבאים בע"ה, ברכתי שיהיה לכולם חג שמח, ושנזכה לשמוע ללמוד וללמד ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, ושנזכה לגאולה קרובה במהרה בימינו אמן.

ת"ח שבבבל שמחבלים זה לזה בהלכה. "ויאמר אלי אלו שני בני היצהר העומדים וגו' ושנים זיתים עליה" "יצהר" - אמר ר' יצחק אלו ת"ח שבא"י שנוחים ומשמנים זה לזה בהלכה כשמן זית, "ושנים זיתים עליה" - אלו ת"ח שבבבל שמרוזין זה לזה בהלכה. נאמר כאן שת"ח צריכים להיות אחד לשני מנעימים ונוחים ומשמנים זה לזה.

כתוב בילקוט תרס"ה "וכי ימוך אחיך והחזקת בו" הדא הוא דכתיב "אשרי משכיל אל דל" אמר ר' יונה אשרי נותן לא נאמר אלא אשרי משכיל שצריך להשכיל ולהבין מה העני צריך, ועי"ז נאמר "רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני שניהם ה", וכתוב "עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה", פי' איש רש עני בתורה אומר לאיש תככים, אדם שלמד סדר אחד או שני סדרים, השניני פרק אחד, ולמד איתו והשנהו, "מאיר שניהם ה" וקנו עוה"ז ועוה"ב, אבל עשיר בתורה ורש בתורה נפגשו ואמר עני לעשיר השניני, ואמר אתה

ובשכר שאמרו נעשה ונשמע, הגם שאמרו זאת לפני חטא העגל, מעלת הקבלה עמדה להם שהקב"ה בחר את השור לקרבן, כמו שנאמר "תועבה יבחר בכם" כקרבן.

כתיב "שור או כבש כי יולד" אמרו חז"ל, וכי שור נולד, עגל נולד, אלא שבקרבן לא רצה הכתוב להזכיר את חטא העגל.

במתן תורה יש עוד תנאי "ויחן שם ישראל כנגד ההר" כאיש אחד בלב אחד, בימים אלה אנחנו מתאבלים גם על פטירת תלמידי ר' עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה, מה התביעה עליהם אנחנו לא יודעים בדיוק, אבל אנחנו יודעים מה כן צריך להיות, על נדב ואביוהו נאמר שנענשו על שלא שאלו עצה זה מזה פי' שלא העריכו אחד את השני כדי להתייעץ איתו.

הגמ' בסנהדרין כ"ד. נאמר בזכריה "ואקח את שני המקלות לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חובלים" "נעם" - אלו ת"ח שבא"י שמנעימים זה לזה בהלכה, "חובלים" - אלו

PARSHA PREVIEW

Below is an English adaptation of this week's Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15

The Gift of Torah

Harav Hagaon Gedaliah Finkel Shlita

On the opening words of last week's parashah, *אם בְּחֻקֵי תִלְכוּ*, Rashi famously comments: *שתהיו עמלים בתורה*. All the brachos that the parashah says are in the *zechus* of *talmud Torah* are in the *zechus* of *ameilus* and *yegiah* in Torah.

Interestingly, the words in the *passuk* that refer to *ameilus* seem to indicate that it is *chok*: *אם בְּחֻקֵי תִלְכוּ*. In what way is *yegias haTorah* a *chok*?

In answer to this question, Rav Chaim Volozhiner cites the famous Gemara in Megillah that says: *יגעי ולא מצאתי אל תאמן יגעי ומצאתי יאמן*. If you toil in Torah, you'll succeed. But the *lashon* of Chazal is *יגעי ומצאתי*. You can have all the *yegiah* and *ameilus*, but whatever you achieve in your learning is a *metziah*, a gift from heaven.

This is surprising, because one would think that if a person toils to understand Torah, he *earned* the ability to understand it; after all, he worked at it. But the Gemara is telling us that the *yegiah* is not directly linked with the *havanah*. It's Hakadosh Baruch Hu granting you the *havanah*.

That is a *chok*.

Al pi teva, a person thinks that the more equipped he is in a *sugya*, and the bigger a *baal kishron* he is, the more he's going to understand. Not so. All *havanah* and *aliyah* in Torah is a *metziah* from Hakadosh Baruch Hu. A *chok*.

This is a big lesson for all of us. When a person achieves success or *gadlus* in Torah, it can go to his head and he can become a *baal gaavah*: "Look, I made it big!" In truth, however, all success in learning is a *metziah*.

The sefarim say that the *ruchniyus* of Torah is so elevated that it's actually not possible for us to comprehend it and connect with it. It's all a gift from Shomayim. So when one is successful in learning, how careful he has to be not to become arrogant about his success!

The *Chovos Halevavos* writes that the worst *gaavah* is *gaavah* that comes from *hatzlachah* in *avodas Hashem*. Of course, you can feel good about your success, but without becoming a *baal gaavah*. Specifically with regard to *hatzlachah* in Torah, *gaavah* is entirely inappropriate, because it's all a *metziah*. In the merit of your *yegia*, Hashem will give you the *metziah*, but the bottom line is that it's entirely *min haShomayim*. As the *passuk* says, *אל יתהלל חכם בחכמתו*.

A Pure Receptacle

Parenthetically, on the subject of *aliyah baTorah*, it's worth noting the severity of eating *maachalos asuros*, which cause *timtum halev*. With all the *yegiah*, and with all the *siyatta d'Shmaya*, a person still has to be a worthy receptacle to understand Torah.

A father once brought his son to Rav Chaim Kanievsky and said that the boy, who was in the upper grades of *cheder*, was having a hard time with his learning, even though he was a *baal kishron*. Rav Chaim asked the father if, somewhere over the years, the boy had perhaps eaten *maachalos asuros*.

The father's initial reaction was, "No way," but then he thought about it, and he said that once, they had been at a wedding and they had found out afterwards that the food was *treif*.

Rav Chaim said that that's why the boy is not grasping what's he's learning. *Maachalos asuros* cause *timtum halev*, and Torah just can't go in.

He advised the boy to fast one day to atone for the *timtuv halev*.

In any event, if Kabbalas HaTorah and all of our achievement in Torah is a *metziah*, a *matanah* from Hakadosh Baruch Hu, we have to make sure that our receptacle is *kadosh v'tahor*, and how careful we have to be to avoid anything that would prevent Torah from being absorbed into our *pnimiyus*.

...

Regarding *ameilus baTorah*, we say: *אנו עמלים והם עמלים* and *אנו עמלים ואתם עמלים*. All the *schar* of Torah comes in the merit of our *ameilus*. It's true that if one toils to understand Torah, he eventually arrives at the correct *pshat* or gets to the depth of the *sugya*, but it's not our achievement that counts, it's our *yegiah*.

Yegiah baTorah doesn't necessarily have to involve great difficulty. It is said that Rav Moshe Feinstein once took a chair and climbed onto it to get a sefer from a high shelf, and a bochur went over to him and said, "Rebbi, let me help you get the sefer." Rav Moshe responded that this, too, is considered *ameilus baTorah*.

Even small things like that are included in *ameilus baTorah*. So when you decide to take a sefer and learn, don't look for a comfortable lounge chair in an air-conditioned room with a Coke at your side. *Yegias haTorah* happens specifically in surroundings that are not the most comfortable, and through *yegiah*, you'll achieve *metziah*. You don't have to look for difficulties, but if difficulties present themselves, that shouldn't be a deterrent to your learning and *yegiah*.

The Chochom's Way of Learning

The Ohr Hachaim gives a different explanation for why *ameilus baTorah* is a *chok*. He says it's the concept of *chazarah*. Naturally, one would think that if you learn something a couple of times and you understand it, why should you have to review it?

I remember that as a child, I couldn't understand the need for review. Once you understood the class, you understood it. What a mistake! You can understand a lot, but without review, it goes in one ear and out the other. Through *chazarah*, Hashem helps you to retain what you've learned. *Chazarah* is the key to *hatzlachah* – and that's a *chok*.

On the *passuk* in Mishlei: לִבְחָכְמָה לִימִינוּ וְלֵב קְסִיל לְשִׁמְאֹל: the Chasam Sofer explains that a *chacham* takes his right hand and turns the pages of his sefer from right to left – which means he's going backwards and doing *chazarah*. The fool, on the other hand, only uses his left hand to turn the pages from left to right, moving ahead. But constantly learning new material is not the path to *hatzlachah* – the path to *hatzlachah* is doing *chazarah*.

The Gemara in *Brachos* discusses the apparent contradiction between the *passuk*: פְּחָדוֹ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים and the *passuk*: אִדָּם מִפְּחָד תְּמִיד. One *passuk* praises a person who is afraid, while the other person calls a frightened person a *chotei*. Explains the Gemara, it depends what the person is afraid of. If a person is fearful about matters of Torah, he is praiseworthy. If he is fearful about mundane affairs, that's a *cheit*.

Tosafos (*Gittin* 55b) explains what it means to be fearful about matters of Torah: it means to be fearful that you haven't reviewed enough. Fortunately is he who is worried that he hasn't *chazzered* enough, because that's where success comes from.

In addition, when you *chazzer*, you understand what you're learning better. Each *chazarah* gives you a deeper understanding and greater retention.

Furthermore, it is important that each and every one of us should try to know a section of Torah by heart – a *masechta* or at least a *perek* of *mishnayos* – so that we are equipped to think in learning even when we find ourselves without a sefer. So often, time is wasted, such as when you're sitting and waiting for an appointment at the dentist, or you're at a bus stop waiting for the bus. If you could *chazzer* something by heart during

that time, you could achieve hours and hours of learning.

Rav Elyashiv said once that if a person has a tendency to doze off when he learns, he should learn something *be'al peh*, because a person doesn't fall asleep in middle of talking. So it's very important to master a certain section of learning that you can always have in your back pocket.

Make Sure it Matters

We have to remember, as well, that לא בְּרִיתֵי יוֹמָם וּלְיָלָה חֻקוֹת שְׁמַיִם – if there wouldn't be Torah study day and night, the universe could not exist. If, *Rachmana litzlan*, a person ever criticizes a *ben Torah* and asks, "What are you doing for the community?" you just quote this *passuk*. The entire *briah* exists in the *zechus* of *Talmud Torah*, and there is no greater chessed one can do for mankind than to learn Torah. Whether a lot or a little – half an hour, twenty minutes – that's the *zechus habriah*.

As a youngster of about ten or twelve, I visited Eretz Yisrael and walked into the home of Rav Leizer Yudel zt"l. At the time there was a gathering of rabbanim in his house, and I remember Rav Chaim Shmuelevitz standing up and yelling in learning, his face red as a beet. Rav Leizer Yudel, Rav Chaim's father-in-law, was sitting beside him with a big smile on his face, *shepping nachas* from the *rischa d'Oraysa*.

I was scared out of my wits. Coming from Chicago, I had never seen a sight like this in my life: this sight of on one hand, נַעֲשׂוּ כְּאוֹיְבִים זֶה אֶת, and on the other hand, the *mesikus haTorah* that Rav Leizer Yudel experienced upon hearing his son-in-law completely immersed in learning. It was a portrayal of how we to be totally immersed in our learning, that it should really matter to us.

Finally, let's remember what the Bach says in *hilchos birchos haTorah*: that when we say אוֹשֵׁר בָּחַר בְּנו in *birchos haTorah*, we should remember *maamad Har Sinai* and think for a moment how much *hakaras hatov* we have to Hakadosh Baruch Hu for separating us from all the nations, choosing us as His nation, and giving us the Torah.

After all, that's the whole purpose of Creation: בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים, *bishvil reishis, bishvil bikkurim* – which are the symbol of *hakaras hatov*.

Gut Yom Tov.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored:

לְזֵכֶר נִשְׁמַת
ר' הלל בן אהרן זאב ז"ל

In Memory of

Harry H. Beren z"l

The support of this publication
should be a זכות for him and his entire family.

His love and support for התורה מוסדות and their students
is demonstrated in the dissemination of חידושי תורה
written by accomplished תלמידי חכמים.

Sponsored by the Harry H. Beren Foundation D.I.B.